

گزارش "نشست علمی خشونت و آزار جنسی در محیط کار و تحصیل"

گزارش "نشست علمی خشونت و آزار جنسی در محیط کار و تحصیل"

کارگاه مجازی و آنلاین "نشست علمی خشونت و آزار جنسی در محیط کار و تحصیل" توسط مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت دانشگاه علوم پزشکی تبریز در تاریخ 25 آذر 1400 از ساعت 10 الی 13 با حضور 61 نفر از اعضای هیئت علمی و دانشجویان رشته های علوم پزشکی و انسانی دانشگاه های سراسر کشور برگزار گردید.

در این نشست که با هدف اطلاع رسانی، آگاه سازی و شناخت ابعاد مختلف پدیده آزار و خشونت جنسی در محیط کار و تحصیل تشکیل گردید، پنج نفر سخنران کلیدی به ایراد نظرات، پیشنهادات و راهکارهای مقابله با این پدیده پرداختند.

دکتر مهستی علیزاده، عضو هیئت علمی گروه پزشکی اجتماعی و رئیس مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت دانشگاه علوم پزشکی تبریز، ضمن بیان اهداف و چهارچوب کلی این نشست، تفاوت دو پدیده ی آزار و خشونت جنسیتی و آزار و خشونت جنسی را تشریح کرد:

آزار و خشونت جنسیتی، لزوماً به معنی آزار جنسی نیست و شامل آزار کلامی و غیر کلامی می شود. در حالیکه، آزار و خشونت جنسی شامل تمامی رفتارهای کلامی یا تماس بدنی می شود که که ماهیت جنسی داشته و بصورت ناخواسته و بدون رضایت فرد باشد. آزار جنسی معمولاً بر روی زنان از جانب کارفرما و افرادی که در رتبه های بالاتری همچون اساتید و مسئولین بخش ها قرار دارند، اعمال می شود. وی با اشاره به پژوهشی که در آمریکا انجام شده بود افزود: خشونت جنسی در محیط های آکادمیک پزشکی دو برابر سایر محیط های آکادمیک هست. متأسفانه در ایران در این خصوص مطالعه ای وجود ندارد. وی اشاره کرد 72 درصد از خشونت ها اصلاً گزارش نمی شود، از این رو آمارهای رسمی موجود نیست ولی شواهد حاکی از شیوع بالای این پدیده است.

در ادامه **دکتر زهرا وند رجب پور**، عضو هیئت علمی گروه طب اورژانس دانشگاه علوم پزشکی تبریز، با ارائه ی نتایج مطالعات میدانی به طرح موارد و مثال های عینی خشونت جنسی پرداخته و به بیان اهمیت، انواع، واکنش های همکاران و دوستان، عواقب سلامتی و روانی در سطح فردی و جامعه و نبود قوانین پیشگیرانه در این زمینه اشاره کردند. وی همچنین عنوان کرد: این پدیده فقط محدود به جهان شرق نمی شود و در سطح جهان مصادیق آن وجود دارد.

دکتر ناصرالدین علی تقویان، عضو هیئت علمی موسسه مطالعات فرهنگی اجتماعی وزارت علوم و مترجم کتاب آزار جنسی در آموزش عالی تاملات و چشم اندازهای نوین، به تشریح نتایج مطالعه و بررسی علمی خود در خصوص خشونت و آزار جنسی در محیط های تحصیلی پرداخت.

وی انواع مختلف آزار جنسی را به 3 دسته بهره کشی، خشونت و تبعیض تقسیم بندی کرد، که در این میان تبعیض شیوع بیشتری در سنین مختلف دارد. آزار جنسی بهره کشی بیشتر در گروه های 20 تا 30 سال دیده می شود، و بیشتر از جانب اساتید بالای 45 سال صورت می گیرد.

وی در ادامه چگونگی مواجهه ی دختران دانشجو با ناامنی و آزار جنسی را در قالب سکوت و انزوا، که پیامدهای آن خودبیزاری و مردبیزاری می باشد، استفاده ابزاری، مقاومت و مبارزه بیان کرد.

دکتر تقویان در آخر با تأکید بر این نکته که ادبیات علمی در این زمینه بسیار کم است و برای انجام مداخلات نیاز به نتایج پژوهش های علمی می باشد، پیشنهادات و راهکارها را در دو دسته بیان کرد:

1. **اصل ها:** پرهیز از برخورد حراستی یا امنیتی، پرهیز از رویکرد ایدئولوژیک، اندرزگونه، اخلاقی و طرح های تفکیک جنسیتی، حمایت از فعالیت ها و اقدامات خودجوش انجمنی و مدنی دانشجویان، تسهیل ورود تشکل های حامی حقوق زنان به دانشگاه برای تقویت جبهه ی مبارزه با آزار جنسی.

2. **اقدامات لازم:** آموزش و فرهنگ سازی، و پژوهش (شامل انواع مطالعات پیمایش ها، پژوهش های کیفی، مطالعات سیاست گذارانه)

در ادامه **دکتر سوسن محسنی**، معاون توسعه پیشگیری بهزیستی استان آذربایجان شرقی و عضو تدوین سند یکپارچه مقابله با خشونت علیه زنان در سطح استانی، به بیان سطوح پیشگیری، مدیریت خشونت و پرخشگری پرداخت:

1. پیشگیری مبتنی بر مداخلات همگانی، مبتنی بر جمعیت کل: کوکان پیش دبستانی و دانش آموزان، کارکنان و عموم مردم

2. پیشگیری مبتنی بر مداخلات در جمعیت و مناطق خاص و انتخابی، متمرکز بر گروه های در معرض خطر: افراد دارای مشاغل پر استرس، دانش آموزان آسیب پذیر و ...

3. پیشگیری مبتنی بر مداخلات در جمعیت و افراد ویژه "موردی"، متمرکز بر گروه هایی از مردم که رفتار خطر ساز دارند: افراد با رفتارهای پرخشگرانه، درگیر زد و بند و ...

دکتر شیرین احمدنیا، عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی، عضو هیئت مدیره انجمن جامعه شناسی ایران، رئیس کارگروه تدوین سند "راهنمای پیشگیری و مقابله با آزار جنسی در محیط های علمی" و پژوهشگر فعال در زمینه حقوق زنان و خشونت علیه زنان، با بیان اینکه خشونت جنسی یک مسئله اجتماعی فرهنگی است خاطرنشان کرد باید حمایت ها و راهکارهای مقابله از سطح فردی فراتر رفته و در سطح جامعه نهادینه شود و حقوق تمامی افراد در جامعه باید مورد شناسایی و حمایت قرار گیرد. وی علل و تعیین گرهای اجتماعی این پدیده را جامعه پذیری جنسیتی، وجود نابرابری های اجتماعی و اقتصادی، ایجاد حریم قدسی برای برخی فضاها مثل فضاهای آموزش دانشگاهی یا مدارس، هویت جنسیتی، تفکیک فضاهای عمومی و خصوصی، تقسیم کار جنسیتی، مسکوت گذاشتن و استراتژی سکوت توسط قربانیان و گردانندگان جامعه برشمرد. دکتر احمدنیا عامل

جامعه پذیری را از مهم ترین عوامل در شکل گیری این پدیده دانست و عنوان کرد ساختارهای نابرابر در هر شکلی مولد خشونت است و آزارهای جنسی یکی از مصادیق خشونت می باشد. وی افزود: در شرایط نابرابر چه زن چه مرد هر دو در معرض آسیب قرار دارند و در نهایت کل جامعه متضرر می شود. ایشان از پنهان کردن، مسکوت گذاشتن، عدم شفافیت و عدم برخورد های قانونی با این پدیده و ایجاد حاشیه امن برای متجاوزان انتقاد کرد.

دکتر شیرین احمدنیا در پایان به تشریح کلیات سند راهنمای پیشگیری و مقابله با آزار جنسی در محیط های علمی و شیوه نامه اخلاق حرفه ای مقابله با آزار های جنسی پرداخت. وی افزود: این سند به عنوان نخستین تجربه منسجم و مستقل اجتماع علمی برای مقابله با پدیده پیچیده و حساس آزار جنسی است. از جمله اهداف این سند افزایش آگاهی افراد به ویژه زنان نسبت به موضوع آزار جنسی، حساس سازی، جلب حمایت مدیران علمی دانشگاه ها و مراکز علمی پژوهشی، حمایت طلبی از دستگا های قانون گذار قضایی، اجرایی و مدیریتی، ترویج رویکرد فراهم کردن فضای امن علمی برای پژوهشگران، تدارک سازی شرایط حمایتی، مشاوره و آموزش در صورت مواجهه با این پدیده می باشد. دامنه شمول این سند که در تدوین آن متخصصانی از رشته های حقوق، رسانه، زنان، روانپزشکی و روان شناسان حضور داشته اند، کلیه فضا های علمی و دانشگاه ها، پژوهشگاه ها و انجمن ها، کلیه کنشگران این مجموعه ها شامل اساتید، دانشجویان، کارمندان، و تمامی محیط های علمی و پژوهشی درون و بیرون دانشگاه ها می باشد. وی ابراز امیدواری کرد که با تدوین چنین سند هایی اقداماتی در جهت پیشگیری، بازدارندگی و مقابله با این پدیده شکل گیرد.

متن کامل سند "راهنمای پیشگیری و مقابله با آزار جنسی در محیط های علمی" در قسمت [کارگاه ها و نشست ها](#) بارگذاری شده است.

در آخر این نشست پرسش و پاسخ بین شرکت کنندگان و سخنرانان برگزار گردید.